

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

W. Anderson st. Raulsg. 57 2/3

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

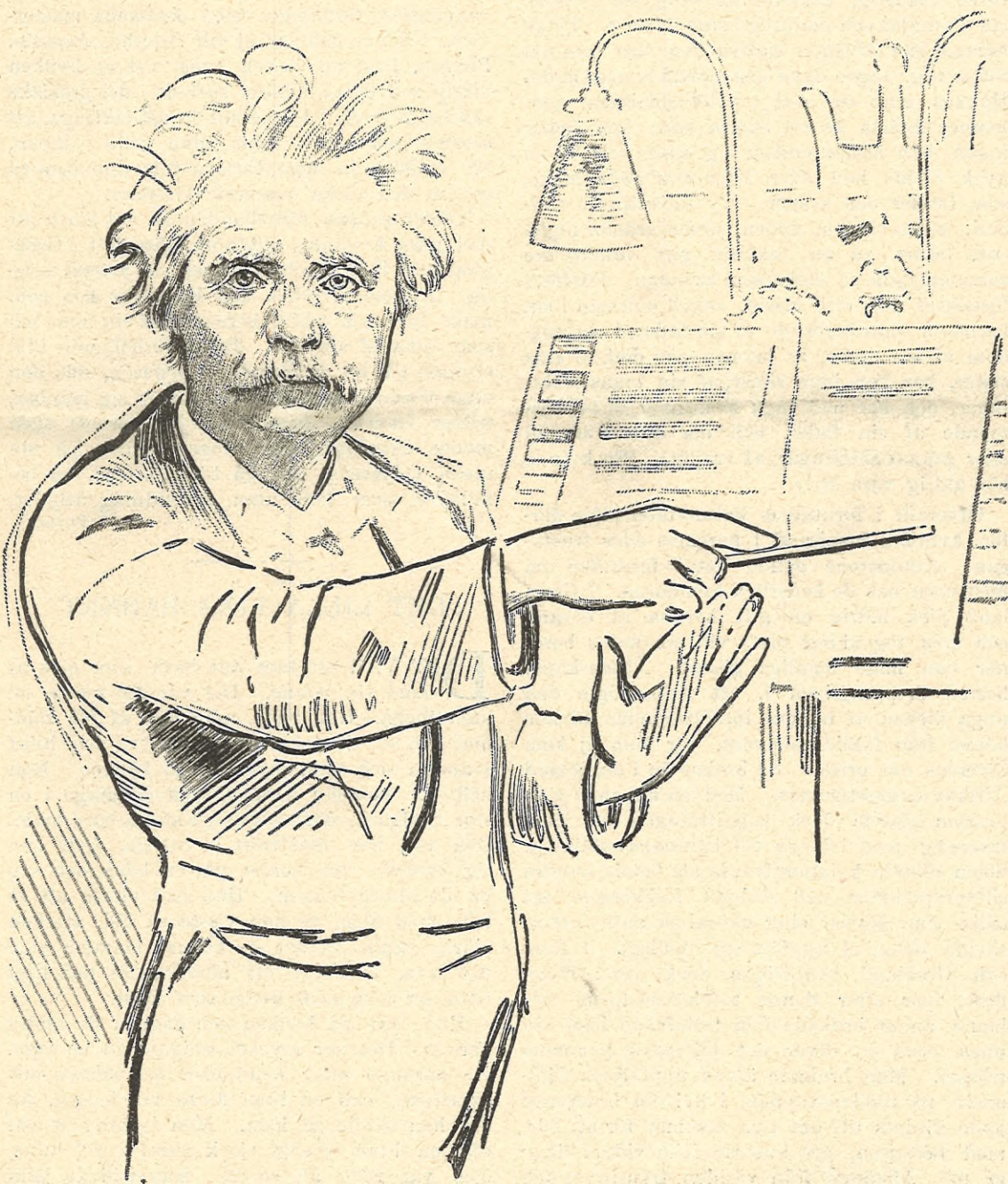
FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

N:r 85 (660).

ONSDAGEN DEN 25 OKTOBER 1899.

12:TE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN ..... KR. 5:— IDUNS MODETIDN. MED PLAN- SCHER OCH HANDARB. ... > 5:— IDUNS MODETID. UTAN PL. > 3:—	UTGIFNINGSDAGAR: HVARJE ONSDAG OCH LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 8 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKGATA 16, 1 TR. ÖPPEN KL. 10—5. ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM, IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
---	---	--	--	--

EDVARD GRIEG DIRIGERAR. TECKNING AF GUSTAV LÆRUM.

EDVARD GRIEG KOMMER i dessa dagar på gästbesök till Stockholm. Vår musikintresserade publik har således att motse ett par mer än vanligt njutningsrika aftnar vid de konserter, som den store maestron har för afsikt att gifva å vår Kungl. teater. Han kommer nu vid höstetid för att med skönheten och genialiteten i

sina toner bringa oss en varm broderhälsning från vårens folk där västanfjälls. Den karaktäristiska porträttbilden här ofvan är tecknad af artisten Gustav Lærum och har af Idun reproducerats efter »Verdens Gang». De båda konserterna komma att äga rum å Kungl. teatern den 28 och 31 dennes.

»SANGERHILSEN».

ROS OCH LILJA vi ville gifva,
klint och väppling och tusenskön —
Allt det vackraste skulle blifva
gladt till leende sångarlön.
Allt det ljusaste, allt det bästa
skulle strös på din drömmarstig
som ett tack, att du vill oss gästa —
— *allt* det ljusaste, Edvard Grieg!

Hvilken skönhet har du ej gett oss,
hvilken slösande rikedom!
In mot sagornas land du ledt oss,
in mot doftande, vårhvit blom.
Se, en gång i din trollkrets fången,
slipper aldrig man åter loss.
Harpolekare, du i sången
helt har bundit och vunnit oss!

Sakta du oss vid handen tager,
fram du för oss på villsam stråt.
Fjällsjön glittrar i stjärnedager,
in från skogen hörs vallarlåt.
Solveig nynnar — all tung beklämning
liksom bleknar med västerns glöd.
Hör, där tonar i sällsam stämning
tyst ett eko från Åses död —

Men det skiftar. — I morgonglansen
blir det löje och lek och skämt.
Glädje spritter ur springardansen,
solig lifslust har felan stämt.
Tyst, där komma reminiscenser,
sirligt trefna, Fra Holbergs Tid. —
Glade spelman, du vet ej gränser —
Hur din drömvärld är namnlöst vid!

Ros och lilja vi ville skänka —
Men så fattig den är, vår höst!
Dock — hvad trofast och rent vi tänka
klinge mot dig med mäktig röst.
Tack och jubel du hos oss väcker;
gladt vi strö dem på drömmarstig. —
Nordens kärlek sin hand dig räcker,
hjärtevinnare, Edvard Grieg!

ADI.

KVINNOFRÅGAN OCH KULTURSTRÖMNINGARNA. ETT BIDRAG TILL KVINNOEMANCIPATIONENS HISTORIA. AF I. A. DAVIDSSON.*

BLAND MÅNGFALDEN af de lifsfrågor, som uppstålla sig för samtiden och kräfvat sin lösning, är kvinnofrågan måhända den fråga, som under de senaste åren mest debatterats. Kvinnan, fordom mannens slafvinna, framträder nu på skådebanan och fordrar samma rättigheter i det offentliga och privata lifvet som mannen. Hon nöjer sig ej längre med att som moder och maka i hemmet intaga främsta platsen, nej, hon kastar sig modigt ut i världsvimlet och deltagar i kampen för tillvaron, görande mannen platsen stridig på, snart sagt, alla områden. Vi finna här i Sverige kvinnan inom post-, tull- och telegrafverken, inom enskilda banker och järnvägsförvaltningar, vid enskilda och offentliga skolor, vid apotek och universitet, kort sagt, vi finna kvinnan spela en synnerligen framstående roll i det offentliga lifvet. Och orsaken till, att hon på så kort tid, åtminstone här i Sverige, lyckats tillkämpa sig en så framstående plats i det offentliga lifvet, torde vara den, att hon framträder med mindre anspråk på lifvet än mannen. Hennes lefnadsomkostnader äro billigare, och hon kan därför nöja sig med långt mindre inkomster. Här torde ligga förklaringen på, att hon med sådan framgång kan upptaga konkurrensen med mannen på alla områden, ehuru det i längden visat sig, att hon ej äger samma ut hållighet och arbetsförmåga som mannen, hvilken däremot saknar hennes energi och samvetsgrannhet i arbetet.

På sista tiden har emellertid inom kvinnornas eget läger uppstått en ganska häftig rörelse emot detta kvinnans intrång på hvad man fordom ansåg vara mannens eget arbetsområde, och naturligtvis hafva äfven många män anslutit sig till denna rörelse, som fått namn af »antikvinnoförsvaret». Man framhåller, att mannen och kvinnan äro till väsendet af tvänne naturer, som äro skilda från hvarandra; hvad som passar för den enes natur, passar ej för den andras, och mannen och kvinnan böra därför äga sina särskilda arbetsområden. Mannens uppgift är att i det offentliga lifvet arbeta för samhället och skaffa sin familj uppehälle; kvinnans återigen är att i hemmet uppfostra barnen och förljufva mannens lif, när han, trött och missmodig efter kampen för brödet, återvänder till hemmet.

Emot denna reaktionära, kalkborgerliga uppfattning af kvinnans bestämmande uppträda nu talangfulla skriftställare af båda könen. De framhålla, att antalet af kvinnor är så stort i förhållande till männens antal, att alla kvinnor ej kunna hafva hopp om att blifva gifta, och, hellre då än att blifva en börda för föräldrar eller anhöriga, är det både aktningsvärdt och rätt, att de ogifta kvinnorna försörja sig själfva. Dessutom existerar det ingen väsentlig skillnad i mannens och kvinnans naturer. I andligt afseende äro de hvarandra fullkomligt lika. Skillnaden i kön är endast kroppslig, påstå de, och följaktligen ej väsentlig. Själén är ju förmer än kroppen. Det är endast olika flaskor, fyllda med samma sorts vin; och vinet är ju hufvudsaken, säga försvaret af kvinnans deltagande i det offentliga lifvets arbeten! Nej, svara de stridande i »antikvinnoförsvaret» leder, det är olika sorters flaskor, fyllda med olika sorters vin! Sålunda utmynnar striden i frågan om väsens-

enheten i kvinnans och mannens naturer. Är kvinnans natur lika med mannens eller är den lägre än mannens?

Vi tilltro oss ej kunna besvara denna fråga, men hvad vi i denna uppsats vilja påpeka är, att kvinnans ställning sedan urminnes tider varit beroende af denna frågas besvarande. Ty, såsom det skall framgå af det följande, kvinnans ställning i samhället beror ytterst på den rådande uppfattningen af hennes väsen. Där man har låga tankar om kvinnan, där måste gifvetvis hennes ställning vara dålig.

Forntidens kulturfolk hade en mycket låg uppfattning af kvinnan, och därför var äfven hennes öde under antiken synnerligen beklagansvärdt. Hon var endast mannens slafvinna, liksom förhållandet är än i dag i orienten.

I det didaktiska arbetet *Mänava-dharma-cästra* eller den s. k. »Manus lagbok», ett af den indiska litteraturens äldsta minnesmärken, säger den vise Manu följande vackra saker om kvinnan: »Brahma har skapat kvinnan af naturen vanartig, älskande sin säng, sin hvilstol, sin grannlåt och omätlig i sina lidelser. Ty en kvinna kan afvända själfva den vise från det rättas väg. Ingen dygd kan motstå hennes makt. Hennes mun är som en lotusblomma, men hennes hjärta är ett skarpt stål; hon älskar ingen, hon älskar endast sig själf, och för en nyck dödar hon eller låter hon döda make, son, broder och sväger. Ty ingenting i världen: stormvinden, döden, underjordens regioner, bettet på en rakknif, gift, ormar äro sammanlagda så elaka som kvinnan. Därför,» fortsätter den vise Manu, »skall kvinnan i sin barndom vara beroende af sin fader, i sin ungdom af sin make, är hennes man död, af sina söner, har hon inga söner, af sin mans släktingar, och har han inga släktingar, är hon beroende af sin fader, och om denne är död eller saknar släktingar, af »rajan». En kvinna bör aldrig vara fri!»

Öfverallt i forntidens kulturstater lefde därför kvinnan inspärrad i haremet eller frustugan. Åtminstone gällde det i forntiden om hustrurna och de hederliga kvinnorna. I Grekland gick aldrig en gift kvinna ut ensam, och hon tog aldrig plats vid sin mans bord, när han hade manliga gäster. Äktenskapet bestod ursprungligen i, att man köpte den unga flickan af hennes föräldrar eller röfvade henne från föräldrahemmet, när man ej kom öfverens om priset. Så brukas än i dag bland Afrikas negerstammar. Med en stigande civilisation gjorde dock lagstiftningen allt flere framsteg med hänsyn till kvinnans ställning. Solon dömdo kvinnoförsvaret att betala hundra silfverdrachmer och förbjöd föräldrarna att sälja sina döttrar eller kvinnliga anförvanter, såvida dessa ej uppfört sig osedligt. I Rom och Grekland kvardröjde dock ännu länge flere spår efter denna rofäktenskapens tid; bland annat brukade den trolofvade bära sin unga brud in öfver det blifvande hemmets tröskel. Man brukade äfven uppräna hjulaxeln på bröllopsvagnen, i hvilken brudparet hade färdats till det nya hemmet för att därmed beteckna, att hustrun icke vidare finge gå ut. Afstängd från världen, från lifvet och konsten, sysselsatte hon sig endast med de husliga bestyren. Grafskriften öfver en bekant romersk matrona lyder: »Domi mansit; lanam fecit, d. v. s. Hon höll sig hemma och spann ull!» Och detta tilläggs henne som något förtjänstfullt. I öfverensstämmelse härmed säger äfven Tukydidés: »Den maka förtjänar det högsta berömmet, om hvilken man utomhus hör hvarken ondt eller godt!»

I forntiden var det nämligen endast kurtisanerna, som hade del i andens värld och

sysselsatte sig med intellektuella förströelser. De fingo lära sig att sjunga, dansa och tala flere språk. Därför sökte männen, antingen de voro gifta eller icke, deras sällskap, och under det fria umgänget med männen tillägnade sig de flesta af dem en större bildning än flertalet af de i okunnighet och trældom hållna hustrurna ägde. De utöfvade därför genom sin andliga öfverlägsenhet ett mycket stort inflytande på många af Greklands ledande män, och detta torde förklara det faktum, att de hos en Perikles eller en Sokrates åtnjöto ett anseende, som deras lagliga hustrur ej ägde. Så se vi af Platons dialog »Gästabudet», att den person, som mer än någon annan bidrog att hos Sokrates sprida ljus öfver lifvets högsta frågor, var en hetär. Plato låter nämligen Sokrates själf säga: »Jag hade icke rätt fattat gudomligheten och lifvet förrän i mina samtal med hetären Diotima!» Det torde däremot vara onödigt att omtala Sokrates' förhållande till hans lagliga hustru Xantippa!

Namnen på många af dessa kurtisaner hafva med berömmelse gått till eftervärlden såsom oupplösligt förbundna med konstens mästerverk. Hvem känner ej till Sappho, Aspasia, Phryne, Lais m. fl. och hvem vet ej, hvilken viktig roll dessa hetärer spelade i det grekiska samfundslifvet. Intressant är att iakttaga, att samma seder och bruk ännu gälla i Japan, för hvilket ju hela Europa fått upp ögonen genom den täcka operetten Geishan.

Under sådana förhållanden är det klart, att den gifta kvinnans ställning, särskildt i Grekland och Rom, under antiken var ytterst sorglig. Liksom i Indien och Kina var hon som maka helt och hållet beroende af sin man och som änka af sin son. Detta förhållande illustreras på ett bjärt sätt i Odyssén, där den unge Telémachos, då han känner sig manbar, träder fram till friarne och befaller sin egen moder Penelope, som troget väntar på sin make Odyssevs, att gå till sitt rum, en befallning, som hon utan invändning åtlyder.

(Forts.)

DET LILLA FINA BARNET.

DET VAR ett litet fint barn, som gick ut med sin bonne. Det var för resten en liten flicka. Hon hade en kappa af blå sammet och en liten blå sammetslufva med hvitt svandun och små, mycket fina kängor. Hon höll sin bonne i handen, och de gingo i en stor trädgård, där en mängd andra barn lekte. Och när hon blef trött af att gå, satte hon sig bredvid sin bonne på en bänk och såg på de andra barnen. Hon bad aldrig att få leka med dem, ty hon visste så väl, att hon aldrig skulle få det — hennes mamma ville det inte, hon var ett alldeles för fint litet barn att leka med hvem som helst.

Hon satt på bänken och såg på de andra barnen. Det var mycket roligare än en saga. De sprungo efter hvarandra och skreko och skrattade, och en liten flicka var ledsen, för att hon skulle gå hem. Men isynnerhet var där en liten, rysligt tjock gosse i röd lufva, som var rolig att se på. Han trillade jämt omkull, men aldrig slog han sig, och alltid skrattade han, och när han sprang, vippade tofsen på den röda lufvan upp och ner. Han var så lustig och tjock och söt, och den lilla fina flickan skulle gärna velat få se riktigt nära på honom.

Hon satt och såg på honom i alla fall, bara på honom hela tiden. Hon tänkte inte ens på, att det var tråkigt att ej få leka med honom, ty det visste hon så väl — men hon skulle i alla fall gärna ha velat klappa honom.

* Författare till »Druidismens historia» m. m.

Nu sprang en annan liten flicka fram och knuffade omkull honom i en löfhög — oj! Han satt midt bland löfven och skrattade, och så sprang han upp och efter flickan, som knuffat honom. Det lilla fina barnet på bänken följde honom med ögonen. Än syntes han — han var så lätt att känna igen på den röda lufvan — än var han bakom ett träd, men längre och längre bort kom han. Slutligen syntes han inte alls mer — det kom stora buskar i vägen.

Den lilla fina flickans ögon blefvo allt större, hon satt bara kvar och sade ingenting och såg just ingenting heller, och det kändes, som om hon velat gråta, och hon hörde inte alls, när bonnen talade till henne. Hvarför skulle hon behöfva vara så fin, att hon inte kunde få leka med de andra små barnen? De voro så långt, långt borta nu, det var alldeles tyst kring bänken, det kom bara en gammal herre och en gammal fru förbi... Hvarför kunde hon inte få springa och skrika?

Alldeles nära bänken, där hon och hennes bonne sutto, hade en annan liten gosse stannat. Han hade ingen röd lufva, och hon tänkte inte alls på honom, fastän han såg mycket fin ut, mycket finare än den tjocke gossen med lufvan.

Men han stod och tittade på henne hela tiden: han tyckte, att han aldrig hade sett en så vacker liten flicka. Han skulle gärna ha velat känna med handen på hennes sametskappa och på svandunet, han skulle för resten gärna ha velat kyssa henne också. Han undrade, hvarför hon inte lekte med de andra barnen, kanske var hon sjuk, hvad kunde det vara?

När den lilla flickan och hennes bonne reste sig för att gå hem, följde han efter dem. Han gick och tänkte på, att en röfvare skulle komma fram ur en buske och taga bonnen med sig, och han skulle bli ensam med den lilla flickan — hon skulle vara så rädd — och fråga, hvar hon bodde och hålla henne i handen, och hon skulle bo långt, långt borta, och han skulle gå hem med henne. Men det kom ingen röfvare.

Han gick bakom den lilla flickan och hennes bonne genom hela trädgården. Bonnen märkte det till sist och vände sig om och såg undrande på honom. Han vände bort blicken, han blef litet rädd, men inte mycket. Hvarför kunde inte den lilla flickan själf vända sig om, tänkte han.

Det hade fallit löf ned från träden, och han brukade alltid gå och sparka i dem, det lät så lustigt — ibland brukade han och de andra pojkarne ha kapplöpning genom de vissna löfhögarna. Men i dag gick han alldeles stilla, liksom den lilla flickan gjorde — hon kanske inte tyckte det var roligt att sparka i löfven.

Under tiden gick hon och tänkte på gossen med röda lufvan. Hon såg honom ingenstans, fastän hennes ögon sökte, och det var inte så underligt, ty han hade redan gått hem och satt och åt middag.

Nu hade hon och hennes bonne kommit fram till det stora vackra huset, där de bodde. Bonnen ringde på portklockan, och så gingo de in och dörren smälde igen efter dem. På gatan stod den lille gossen, som följt efter dem.

Detta är hela historien. Den är gammal och vanlig, och den har berättats på tusen olika vis. Men jag kom åter att tänka på den, när jag här om dagen gick öfver Humlegården, där barnen lekte i höstsolskenet.

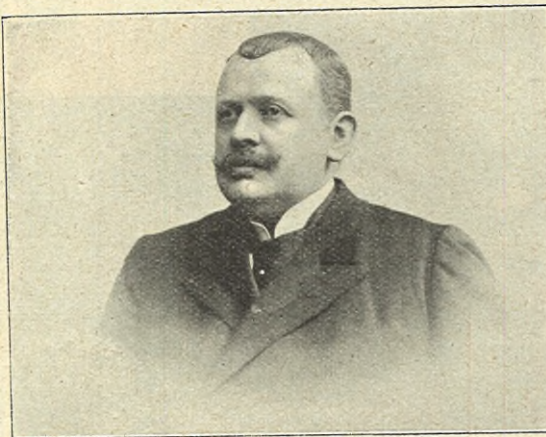
MARK STERN.

NÄR IDUN FOTOGRAFERADE STRINDBERGS »GUSTAF VASA».

EN VACKER MORGONSTUND i höstbrytningen, då redaktionssekreteraren i det allra rosigaste lynne satt och vittjade dagspressens notisafdelning för att få ett »uppslag», som han kallar det, sade han plötsligt med talorganet riktadt mot den eleganta japaniska skärm, hvilken utgör den diskreta gränsskillnaden mellan redaktionens första och andra »kammare»:

»Vi ska fotografera Gustaf Vasa.»

När redaktionssekreteraren behagar säga att »vi ska fotografera», så må ingen tro, att han, fast han begagnar den sällskapliga formen första personen pluralis och förfogar öfver en utmärkt amatorkamera, ämnar underkasta sig de mångfaldiga strapatser och vedervärdigheter, som äro förenade med fotograferingen af en teaterföreställning. Det var det jag af erfarenhet visste, hvadan jag undergifvet beredde mig att vidtaga de förberedande åtgärderna för proceduren. Sedan jag alltså erhållit nödiga instruktioner jämte redaktionssekreterarens välsignelse och en förmaning att

INTENDENTEN HARALD MOLANDER.

inte stanna på Klara kyrkogård och »hoppa hage» eller öfva någon annan odygd, därför att jag händelsevis släpptes på egen hand i storstadslifvet, begaf jag mig i väg till det stora Thaliatemplet på Blasieholmen.

Jag skyndade upp för den lilla scentrappan, som bildar den mycket smala vägen till konstens helgedom, scenen, öfver hvilken en sparsam förmiddagsdager silade in genom fondfönsterna.

Det har alltid tyckts mig hvila en egenomlig stämning öfver teatertiljorna, när de te sig så där i halfjus under en förmiddagsrepetition. Luften är ännu tung af värme, af doften från smink och parfym sedan den föregående kvällens representation, och replikernas eko, de våldsamma känsloutbrotten, de glada skratten gömma sig ännu bland kulisserna, som stå lutade mot väggarna.

Jag sneddade öfver scenen och kom ge-

nom en liten dörr in i den sceniska intendentens, hr Harald Molanders, arbetsrum.

Där möttes ögat af en mängd scenisk attiralj: dryckeskannor, bågare, vapen, brokiga draperier o. s. v. Vid ett bord, hvars skifva doldes under en hel flod af dekorations- och kostymskisser, sceneriförslag, rekvisitalistor o. d. satt intendenten fördjupad i arbete. Han sysslade med att medels tuschpenna vidtaga några ändringar å dekorationskissen till mästern Olofs rum i »Gustaf Vasas» fjärde akt. Hr M. är nämligen ej endast vår främste teaterregissör, han är tillika en förträfflig tecknare, som ofta själf uppgör detaljerade dekorationsförslag till de stycken, han sätter i scen.

Om Idun kunde få fotografera »Gustaf Vasa»?

»Jo, naturligtvis, med största nöje,» svarade den förbindlige intendenten.

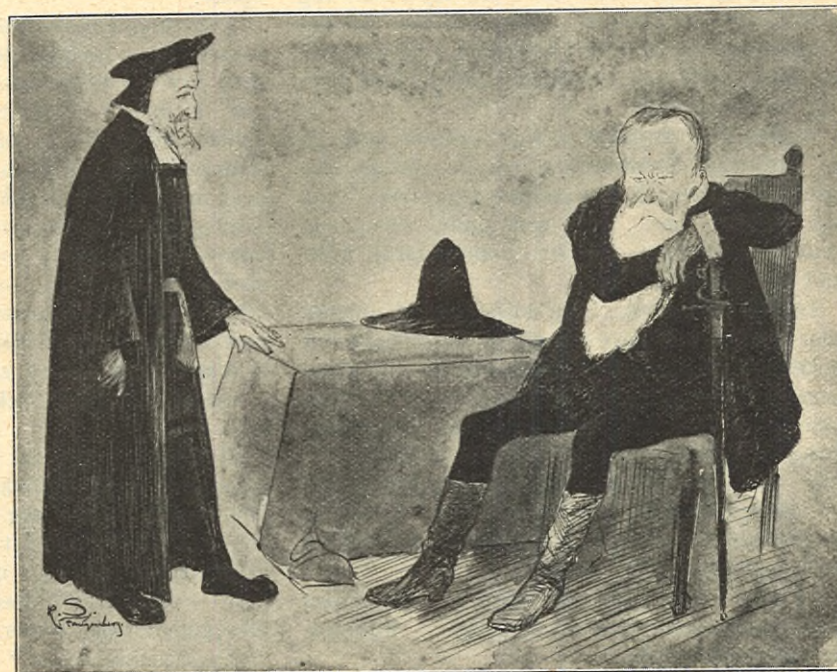
När skulle generalrepetitionen äga rum?

»Ja, när?...» Intendenten lyfte sina ögon mot taket, fäste dem därefter på prins Eriks värja, därefter på mig med ett uttryck, outgrundligare än sfinxens, och snusade till sist ur en diminutiv silfversked, i det han sade: »Kanske på torsdag... eller fredag... eller lördag... Här är allt ännu som en lervälning... Margareta Leijonhufvud väntar på sin klädning... Göran Persson på sin peruk... och ännu har ingen människa sett skynten af Brunkebergsåsen i Grabows atelier... Men om tisdag ska pjesen gå.»

Och den gick på tisdagen... På måndagsaftonen ägde generalrepetitionen rum, och det var då Idun fotograferade.

När jag i spetsen för den hyggelige gamle teaterfotografen, hr A. Rydin, alla sceniska artisters goda vän, arbetade mig fram öfver scenen en stund före repetitionens början, rådde där ett kaotiskt virrvarr som på ett fartyg i storm. Fonder hissades upp eller släpptes ned, kulisser skötos fram, Mästern Olof och Lübeckerköpmannen Herman Israel vandrade bland klungor af teaterarbetare och dalfolk, försiktigt väjande för bakväggen i Måns Nilsons i Aspeboda stuga, som låg kullslagen på scen-golfvet, och midt i all ore dan stod intendenten Molander och bragte med sitt: »varde!» ordning i Vasaseklets kaos.

I salongen märktes flere af våra mera framstående skriftställare, journalister och konstnärer, och blickade man uppåt raderna, kantades barriärerna af hufvud vid hufvud, hvilka syntes som hvita fläckar i halfdunklet. På en

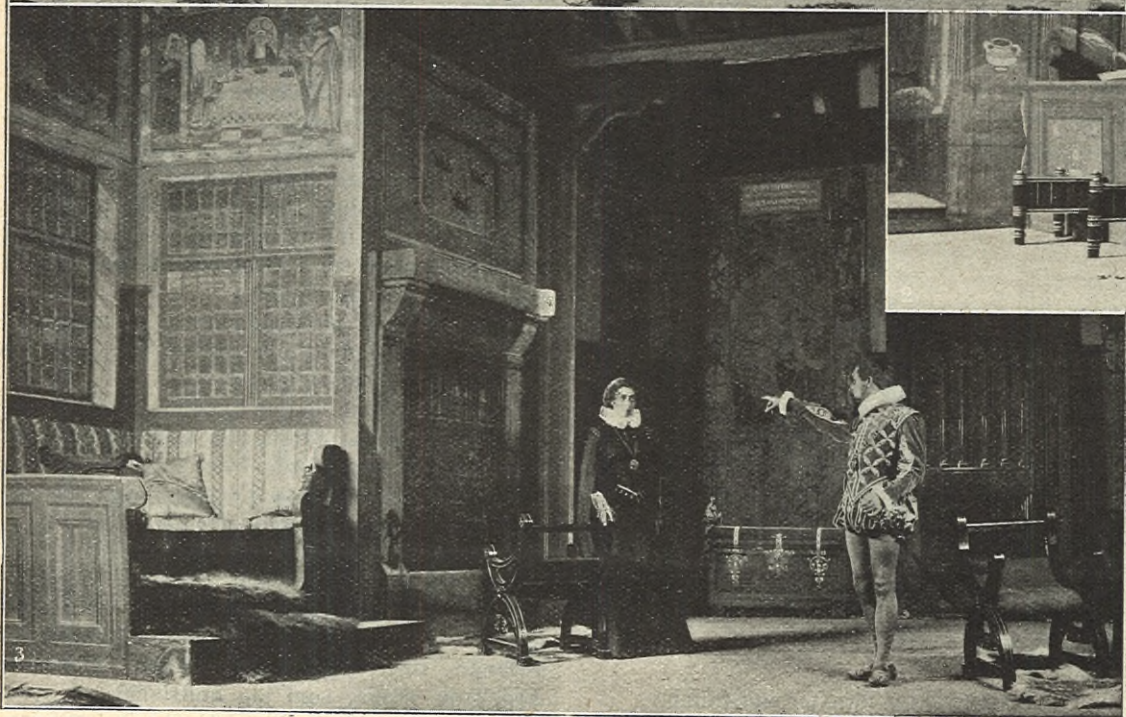
SCEN UR »GUSTAF VASA» PÅ SVENSKA TEATERN. GUSTAF VASA OCH OLAUS PETRI (IV AKTEN). TECKNING AF K. STANGENBERG.

scener, såsom sökande i teaterns tusen skrymslen efter en spårlöst försvunnen artist, då han borde stått för kameran, eller en vördnadsfull audiens inför Gustaf Vasa för att utverka tillåtelse att få »knäppa» honom.

Det senare strandade emot Hillberg-Vasas bestämda vägran, emedan det vore en ohistorisk handling. Gustaf Vasa lät aldrig fotografera sig.

SCENER UR SKÅDESPELET »GUSTAF VASA» PÅ SVENSKA TEATERN.

1. HOS MÅNS NILSSON I ASPEBODA (I AKTEN). 2. PRINS ERIK OCH GÖRAN PERSSON PÅ VÄRDHUSET »BLÅ DUFVAN» (II AKTEN). 3. PRINS ERIK OCH MARGARETA LEJONHUFVUD (III AKTEN). 4. PRINS ERIK OCH KARIN MÅNSDOTTER (IV AKTEN).

parkettbalkong märktes August Strindberg bredvid Gustaf af Geijerstam.

Nu kom regissören in i salongen och tog plats midt på parkett. Efter ett kort förspel i orkestern drogs ridån i höjden och det inre af Måns Nilsons i Aspeboda stuga blef synligt för åskådarna.

Spelet gick konstnärligt och jämnt som på en ordinarie föreställning och de härliga scenerna, mättade af Vasatidens gigantiska kraft och storhet så i godt som ondt, visade sig genom prosceniet för den i andaktsfull tystnad försänkta salongen.

Ingen osäkerhet, inga misslyckade entréer eller sortier och mycket sällan en erinran om sufflörens närvaro. Det hände endast i dryckescenen på krogen »Blå Dufvan» att hr de Wahl som prins Erik började tycka, att teaterarbetarne i kulissen utläto sig väl högljudt — eller var det måhända några dryckesbröder i ett nästgränsande rum? — och i ursinnig harm däröfver slog han Vasa-näfven i bordet med repliken: »Tig därute!»

Så fort ridån gått ned öfver en akt, drogs den omedelbart därefter upp igen. Fotograferingen skulle ske.

Iduns fotograf hade placerat sin kamera på ett på orkesterbalustraden fastsatt stativ, där den, inhöljd i det svarta skynket, mycket väl

kunde tagas för ett, ur en fallucka uppstigande spöke.

På scenen kommo teaterarbetare insläpande med två på höga stänger hvilande ramper, hvilka ställdes en på hvardera sidan af framscenen. Desamma påtändes och riktades, artisterna intogo sina positioner, fotografen kommanderade: »ett, tu tre!» och hela scenen insveptes i en bländande blyxt, mot hvilken en vanlig teaterblyxt är bara bosch — och så var den scenen tagen.

Plats! Låt gå! Dekorationsombyte till nästa akt...

Medan det pågick, blandade sig en del af artisterna med publiken i salongen, utbytte hälsningar, hörde sig för, huru spelet gjorde sig, och kinkade litet smått öfver bristande stämning eller något mankemang i maskeringen — små förströelser, som höra med vid alla generalrepetitioner.

Ny ringning... ny akt... ny fotografering... så pågick det till öfver midnatt, då det hela var slut.

Och under tiden hade förekommit små extra

A Rydin foto.

Därför har Idun, på det att Vasadramats hufvudperson ej måtte fattas i vår bildserie, låtit en af våra yngre, välkända tecknare helt enkelt rita af den motsträfvige konungen tillsammans med magister Olaus Petri (hr Aug. Lindberg) från en af scenerna i tredje akten.

När I nu, ärade läsare, när och fjärran, sitta i edra trefna soffhörn eller gungstolar och vid bläddrandet i Idun mötas af bilder från det ståtliga Vasa-dramat, fixa och färdiga på papperet, kunnen I äfven göra eder ett begrepp om, hvilket kompliceradt arbete, som föregått deras framställande, på samma gång I hafven fått bevista generalrepetitionen af denna säsons hittills varande största dramatiska succès i hufvudstaden.

SCAPIN.

VÅRA ILLUSTRATIONER.

MARIE CHARLOTTE MODIG.

ETT DÖDSFALL, som inom de senare dagarna varit ägnadt att spridas särskildt inom kretsen af lidande och sjuka, är stiftarinnans af det sedan flere år bekanta konvalescenthemmet på norr i hufvudstaden. Fru Marie Charlotte Modig född Bruncrona, har där med uppförande kärlek utgifvit sig själf i den lidande mänsklighetens tjänst, i det hon med aldrig tröttnande omsorg sökt bereda vård åt fattiga hjälpbehöfvande sjuklingar, som intagits dels från sjukhus, dels från sådana hem, där de varit i saknad af allt, då de efter någon långvarig sjukdom icke själfva kunnat förtjäna det nödvändiga för dagen. Konvalescent-

lidande; först på de sista veckorna har hon emellertid varit nödsakad att draga sig tillbaka från sin ansträngande verksamhet. Ett hjärtslag ändade plötsligt hennes lif, tisdagen den 17 oktober, då hon i frid insomnade i en ålder af nära 68 år. Valsignelse öfver hennes minne! L. S.

JOHAN FREDRIK LIEDHOLM, f. d. öfverläkare vid Vexjö hospital, medicine hedersdoktor och kirurgie magister, afled i Vexjö i förra veckan i sitt 78:de år.

Öfverläkaren Liedholm, son af handlanden N. O. Liedholm och Emerentia Brigitta Rooth, var född i Vimmerby 1821. Han blef student i Lund 1838 och mediko-filosofie kandidat 1846. Därefter fortsatte han sina studier vid Karolinska institutet och blef kirurgie magister 1853. Efter en under åren 1854—55 företagen utländsk resa för att studera sinnessjukvård, utnämndes Liedholm den 17 november 1855 till öfverläkare vid Vexjö hospital.

Såsom läkare har dr Liedholm intagit en bemärkt ställning. Under en mer än 40-årig verksamhet såsom öfverläkare vid Vexjö hospital har han blifvit i bästa mening välkänd för de många i mellersta

Den förre, som är den transvaalska republikens vice president och president Krügers personlige vän, härstammar från en ifrån Cap invandrad hugenottfamilj. Han galler för att vara en synnerligen duktig taktiker, som väl förstär sig på det »lilla kriget», hvilket han visat både i kriget 1880—81 och vid dr Jamesons berömda infall år 1895.

General Buller är född 1839 och har tillbragt sin längsta tjänstetid i Afrika, där han erhöi Viktoriaorden för sin hållning i kriget mot zuluerna 1878—79. År 1881 utnämndes han till generalstabschef under sir Evelyn Woods i kriget mot boerna, och under det egyptiska fälttåget utmärkte han sig särskildt i slaget vid Tel-el-Kebir och utnämndes 1885 till lord Wolseleys generalstabschef i Sudan.

DOKTOR J. F. LIEDHOLM.

FRÅN KRIGET I TRANSVAAL: NÄR BOERNA ANFALLA.

hemmet har sålunda under en lång följd af år varit en tillflykt för omkring ett tjugotal af dessa arma, som nu med djup saknad tänka på hvad de förlorat i den hulda, människoälskande husmodern i detta hem. Då en utförligare minnesteckning af den aflidna och hennes verksamhet redan varit intagen i Idun, hänvisa vi till denna i n:r 9 för 1895.

GENERAL BULLER.

Det är den nu aflidnas oförtröttade energi och varmhjärtade intresse, som till hufvudsaklig del utvecklade och uppehållit detta hem, åt hvilket hon, ända tills sjukdomen blef henne öfvermäktig, ägnat sina krafter. Hon har dock äfven på flere andra områden, t. ex. såsom medlem af Sofiahemmens styrelse, varit verksam för det allmänna bästa, ehuru hon på de senare åren varit hem-sökt af ett svårt hjärt-

och södra Sverige, hvilka befunnit sig i den svåra ställningen, att de måst föra sinnessjuka fränder och vänner till Vexjö hospital. Det kräfvades en tålmodig uthållighet i kärlek att kunna, som sig bör, vårda de olyckliga sinnessjuka. Denna förmåga har också dr Liedholm i hög grad ägt.

Af yttre utmärkelser har L. erhållit Nordstjärneordens riddaregrad 1866 och kommandörsvärdigheten af Vasaorden, andra klassen, 1889.

Gift tvänne gånger, första gången 1853 med Laura Maria Nathorst, dotter till den bekante sekreteraren i landtbruksakademien, J. T. Nathorst, andra gången, efter att ha blifvit änklings 1871, med Elise Sofie Christiane Rosenbrock, bördig från Hannover, har doktor Liedholm haft 20 barn, 13 i första och 7 i andra gifftet.

FRÅN SLAGFÄLTET I SYDAFRIKA bjuda vi i dag på bilderna af de tvänne män, som måhända äro kallade att spela en afgörande roll i det nu utbrutna kriget. Det är öfverbefälhafvarne för de härar, som där stå i vapen mot hvarandra, boernas och engelsmännens, general P. I. Joubert och generallöjtnanten sir Redvers Henry Buller.

fälttåget. Då öfverste Burnaby föll i bakhåll och dödades, tog Buller befälet öfver ökenkolonnen och förde denna från Gabat tillbaka till Gakdul. Generallöjtnant blef han i april 1891 och anses som Englands kanske skickligaste officer.

Från det slags fäktningar, som redan utkämpats på gränsen, kunna vi i dag äfven bjuda en bild, framställande en afdelning boers, som i bakhåll från en klippas krön beskjuta en engelsk rekognosceringspatrull. Midt bland sina fäder, män och bröder befinna sig de boerska kvinnorna, sysselsatta med att fylla de patronbälten, i hvilka de transvaalske krigarne förvara sin ammunition.

GENERAL JOUBERT.

OKTOBERVISA.

NOG ÄR HÖSTEN fasligt grå och kulen, det kan ingen människa neka till, och att lätt man blir till lynnet mulen, så man knappast själf vet hvad man vill. — Men trots detta säger jag ändå: hösten har sin trefnad, den också!

Hvarför lyssna till, hur regnet trummar mot ditt hus som förr mot Noachs ark, hvarför lyssna till, hur stormen brummar, när den sliter löfven från din park? Fäll gardinen, lås för dörren slå och se till, hvad hemmet bjuder på!

Se, hur fint och putsadt nu härinne: höstrengöring nyss af stapeln gått! Uti byken ligger allt ditt linne, golven sina nya mattor fått, och från kakelugnen flammor re'n första brasan med sitt muntra sken.

Vinden utanför hörs träden skaka. — Bry dig icke om att titta dit — mor i köket håller på att baka, bättre då beundra hennes flit. Nyss hon inlagt gurkor, syltat lök — tacka henne vänligt för allt stök!

Allt är klart att möta kulna gästen: innanfönster klistrats in af mor, dubbelt foder bak du fått i västen, smättingarne profvat vinterskor, mamma går i nygjord paletå, — *din* har skraddarn endast vänt uppå.

Hvarför på den mulna rymden kika och din hjärna bry med regn och slask? Låt du hösten dystert få predika — blott »humör» du har, är kry och rask, och att solen finns i *hemmet* kvar, fast hon utanför visst strejkat har.

Har du flyttningen så stökat öfver, bonat om dig uti hemmets vrå, fått för resten allt, hvad du behöver, hvarföre på hösten knota då? I oktober mellan skål och vägg mår man ju som »gudars ättelägg».

JEAN.

EMOT KÄRLEKEN. SKISS AF R. E.

HAR NI KÄNT, hvad det är att längta efter något så, som berodde lifvets hela lycka på, att den längtan blefve uppfylld? Och har ni erfärit den där jublande fröjden, som bemäktigar sig en, när önskningsmål är vunnet? Aina hade haft klart för sig, att hon skulle bli sjuksköterska, innan hon ännu trampat ut barnskorna, och vid 21 år hade hon inte ändrat sina planer. Men när man vuxit upp i ett förmöget hem och de äldre systrarna gift sig, faller det liksom af sig själf, att den yngsta stannar hos far och mor, går deras ärenden och pysslar om dem. Aina kände, att hon borde stanna hemma, men kärleken till det där arbetet drog, och längtan efter det tärde. Där upplågade många små heta strider i häradshöfdingens annars fridfulla hem. Aina talade sig varm och lofvade komma hem igen, bara hon finge pröfva sina krafter en enda gång, under ett enda år, och ändligen medgifvo föräldrarnes suckande, att hon skulle få sin vilja fram. »Jag vet inte hvad som far i nutidens flickor,» avslutade häradshöfdingen med dyster uppsyn den sista och hetaste debatten. »alla vilja bli sjuksköterskor. Är det för att sedan bli doktorinnor?» Aina blef mörkröd i ansiktet, och på samma gång var det något, som isade henne: hon hade aldrig sett saken ur den synpunkten. Och när den nu upptäcktes för henne, var det, som om skimret, hvilket hennes fantasi spunnit öfver sjuk-

sköterskans lif, med ens brustit. »Det är åtminstone inte min afsikt,» sade hon med en köld, som annars var henne främmande.

Det är hårdt, när det sköna mister sin fågning, när, som det heter, »illusionerna brista», men få äro väl förskonade från den erfarenheten. Aina hade alltid tänkt sig en sjuksköterskas lif som det mest o själfviska och uppoffrande af alla, hon hade ej kunnat drömma, att någon utan verklig kärlek till det arbetet skulle vilja ge sig in i så mycket elände. Men tänk, om det verkligen funnes flickor, som beträdde den banan helt enkelt för att bli gifta, uppmuntrade af ett ovedersägligt faktum, att många doktorinnor äro f. d. sjuksköterskor? Tanken föreföll Aina så ful, att hon skulle velat krossa den till bitar, men intrycket satt kvar.

Det satt envist kvar, fast skjutet långt i bakgrunden, när hon en dag fram på hösten, bäfvande af fröjd, trädde in i sjuksalen för att börja sitt arbete. Friden och tystnaden därinne grepo henne med makt, det var, som om de med ens dödat alla dåliga tankar, och hon kände, att hon redan älskade dessa obekanta, lidande människor. Dagen gick så obegripligt fort, och när Aina fick höra, att klockan var 7, och man väntade doktorn till aftonronden, blef hon helt öfverraskad. Jaså, doktorn skulle komma, underläkaren var det om kvällarne; hon undrade ett ögonblick, hvad hon skulle tycka om honom, men nästa sekund var hon på det klara med, att hon skulle afsky honom, ty hon tänkte på, hvad hennes pappa, häradshöfdingen, sagt den där gången. För resten hade hon lyckligtvis ingenting med honom att göra, hon var bara en elev, och sådana bevärdigas just ej med några ögonkast, utom då de på ett eller annat sätt försyndat sig. Där kom han redan, hon drog ett tag i filten på närmaste säng för att få den riktigt slät, och så gick hon hastigt bort och ställde sig i en vrå af salen, där hon syntes minst, och hvarifrån hon kunde skärskåda sin höge förman. Ful var han just inte, inte så ful, som hon hoppats åtminstone, men han hade rödt skägg, och det afskydde hon, det var nästan som en tröst. »Här niger man för doktorerna, syster Aina,» sade sköterskan, när han var gången. Ja visst, det hade Aina hört sägas, innan hon kom till sjukhuset, men med den praktiska tillämpningen föll det sig litet svårt: hon hade inte nigit för unga herrar, sedan hon var 14 år, och det behöfs öfning, innan man kan komma igång med sådant där igen. Det kändes så egendomligt, att inte längre vara fröken, utan syster, tyckte Aina, och att vara ödmjuk mot unga människor, som tillhörde man inte samma samhällsklass som de, bara därför att man själf var en okunnig elev och de fullärdade i sina ämnen; men det skulle ju så vara, disciplinen fordrade det med rätta.

Dagarne, som följde, gingo så fort, veckor och månader flögo; när man sysslar med ett arbete, som man älskar, får tiden vingar. Och den vid all lifvets bekvämlighet vana fröken Aina märkte, hur ödmjuk hon blef för hvar dag, som gick. När man blir skickad och skuffad af alla, när vaktmästare och tvättmadamer se ned på en som på ett oting, och när man kommer underfund med, att allt ondt, som göres inom sjukhuset, föröfvas af eleverna, bland hvilka man själf är en — då får man lägre tankar om sig själf, än man någonsin anat. Men det skadar ju inte, tvärtom. Aina var belåten med sin värld från morgon till afton. Någon tid till förströelser blef sällan, öfrigt, men hon saknade dem ej. Hon hade åtskilliga gånger varit inbjuden till en kusin till sin far, som väl ansåg sig böra protegera och bereda litet omväxling åt sin arbetande unga släkting, men jämt hade öfverstigliga hinder kommit i vägen.

En dag hade Aina ändligen lyckats tigga sig till ett par timmars lof, för att gå dit på »stor supé». Det är en påfallande kontrast att komma direkt från en sjuksal in i en upplyst salong, full af ifrigt talande människor, och Aina kände sig nästan förlägen, när hon ensam trädde in i bland dessa okända skaror. Men alla voro så vänliga, och sin vänlighet visade de genom att omtala sin beundran för unga flickor, som arbeta hårdt utan att behöfva. Och de äldre fruarna skakade på hufvudet och försäkrade, att de skulle gifvetvis svimma, om de sågo någon riktigt, riktigt sjuk, och att vara med på operationer... det kunde bestämdt ingen, som hade ett spår till hjärta... Aina talade gärna om sitt arbete, när hon kände, att den frågande hade intresse, men

att använda sjukvården som hjälpmedel att hålla uppe en tynande salongskonversation, det föll henne ej i smaken. Hon använde första lämpliga tillfälle att komma bort till ett par halvuxna flickor, som stodo i ett hörn och sågo förlägna ut, och snart var hon i full gång med att afhanda lärarinnor och böcker och skridskobana och velocipeder med dem. Samtalet hade blifvit riktigt gladt, när Aina i en grupp af nyss anlända herrar upptäckte en ifrigt gestikulerande ung man med rödt skägg; det var doktor Carlén, underläkaren. Upptäckten var ingalunda angenäm; de hade aldrig förr träffats i »sällskap» och Aina visste inte alls, hur hon skulle behandla sin höge förman i en sådan situation. Hon lagnade sig med att han naturligtvis ej skulle känna igen henne här bland så många, och hon roade sig med en liten stunds studium af hans gestalt under dessa nya förhållanden. Hon kom till det resultatet, att han tog sig bättre ut i den hvita sjukhusrocken; uppsträckt i frack var han riktigt klumpig. Men funderingarna afbrötos, ty där kom han själf med ett gladt igenkännande leende fram till den plats, där Aina slagit sig ned. Hon samlade hela sitt mod och försökte se obesvärat ut, men när hon hälsade, neg hon, enligt gammal vana, och när hon nigit, rodnade hon, ty det såg ju så dumt ut; folk skulle väl tro, att hon var från den mörkaste landsbygden och aldrig varit i fritt sällskap förr. Doktorn såg road ut, men började tala om allt möjligt, inte om sjukhuset bara, utan om sådant, som brukar intressera människor i allmänhet, och när de samtalat en stund, kom Aina underfund med, att han var riktigt treflig och ej farligare än en vanlig människa. När festligheten var slut, tillkännagaf han, att han skulle följa henne hem; de hade samma väg, ty han bodde nära sjukhuset. Aina kände sig nästan som en brottsling, när hon skred fram genom gatorna vid doktor Carléns sida: tänk om någon af kamraterna sett dem tillsammans, hvad skulle de tro? Hon mötte lyckligtvis ingen bekant, alla därhemma på sjukhuset lägo naturligtvis i sin djupa sömn. Bortåt 12-tiden trädde hon in i sitt lilla rum, ganska belåten med sin utfärd. Hon gick så tyst som möjligt, för att ej väcka den slumrande kamraten, men denna sof icke, utan satte sig upp i sängen och ville höra allt om bjudningen, hur där varit och hvilka där varit, och Aina var tvungen att berättat, fast hon var så trött, att hufvudet värkte. Kände hon någon då? Aina nämnde ett par namn... och så var där doktor Carlén. Doktor Carlén! Nu föllo frågorna slag i slag, och hon hann knappt svara på allt: hvem han talat med, hur han såg ut, och om han talat med henne...

»Är du då synnerligen intresserad af honom, Ellen lilla?» frågade hon till sitt förvånad. Ellen hade sprungit upp ur sängen och stod framför henne i sin hvita nattdräkt med det mörka håret fallande ned öfver skuldrorna och ögon, som glänste. »Jag skall säga dig sanningen,» sade hon med en röst, som lät riktigt hemsk, »jag är så kär i doktor Carlén, att jag ej vet, hvad jag skall taga mig till.»

Aina ryggade tillbaka, som om hon fått ett slag, men i nästa sekund hade hon redt sina tankar. Hon grep ett hårdt tag i den hvita skepnadens arm och skakade henne med hela sin styrka.

»Du borde skämmas,» sade hon med tonvikt på hvar ord, »du har gått och tänkt på doktorn i stället för på ditt arbete! Är det värdigt?»

Hon var så ond, att hon skulle velat hålla en hel straffpredikan, men så såg hon på delinkventen framför sig: hon stod där så häpen öfver den plötsliga upptuktelsen, och såg så hjärtans tragisk ut, att alla de hårda orden dogo bort, och Aina brast ut i ett klingande skratt. Situationen var ju, när allt kom omkring, bara löjlig.

»Gå och lägg dig, du lilla unge,» sade hon lugnande, »kanske känns det bättre i morgon.»

Och med denna tröst fick den efter sympati törstande låta sig nöja. Men det dröjde innan Aina somnade; den lilla episoden hade gjort djupa intryck på henne, än hon själf ville medgifva. Hon visste ingenting, som för tillfället skulle kunnat förarga henne mer än just detta, att se en sjuksköterska, som inte helt och fullt gaf sig åt sitt arbete, utan gick och gjorde sig till tragisk hjältinna genom dumma små infall.

svart, hvitt och kulört från 65 öre till kr. 16: 45 pr meter — slät, randig, rutig, fasonerad, damast m. m. (cirka 240 olika kvalitéer och 2000 olika färger, mönst er m. m.).

Siden-Damast..... fr 90 öre—16,45 | Bal-Siden..... fr. 65 öre—16,45
Siden-Basttyard pr robe » kr. 12,30—58,80 | Siden-Grenadin... » 90 öre— 8,65
Siden-Foulard, tryckt, » 85 öre— 3,85 | Siden-Bengalin... » kr. 1,75—8,35

pr mtr. Siden=Armûres, Monopols, Cristalliques, Moire antique, Duchesse, Princesse, Moscovite, Marcellines, siden till täcken och flaggor m. m. Porto- och tullfritt till hemmet. Profver och katalog omgående. Dubbelt porto till Schweiz.

G. Hennebergs Siden-Fabrik, Zürich.
(K. & K. Hofleverantör.)

Henneberg-Siden

— endast äkta, när det införskrifves direkt
från mina fabriker —

Kursen var slut, och Aina höll så krampaktigt hårdt i sitt betyg, som vore hon rädd, att någon skulle stjåla det. Hvad hon hade längtat efter den stunden, hvad hon hade undrat, hur det skulle kännas att stå där, färdig att gå ut i kampen, med »diplomet» på fickan! Hon kände sig så tacksam och stolt och glad, mycket glad, fastän, det måste hon medgifva, inte fullt så glad, som hon tänkt sig... Men det var ju helt naturligt, att så skulle vara; skilsmässan från allt detta, som hon vuxit samman med, grumlade känslan af lycka. Hon hade tagit afsked af alla, från öfersköterskan till vaktmästaren... nej, där kom doktor Carlén, honom hade hon glömt eller, rättare sagt, inte kunnat finna... tänkt på honom hade hon nog ändå... De möttes i korridoren, och hon räckte honom handen till afsked. Men han tog den ej; han började tala om så mycket annat, om sig själf och sina planer, och till slut sade han häftigt: »Jag kan inte låta er resa, syster Aina, utan att säga hur det är. Jag har sett er under ett år, nästan hvar dag, och jag har lärt känna er, fast ni inte tror det. Ni går helt upp i det arbete, ni valt, jag skulle önskat, att ni varit mindre intresserad, men det är en själfvisk önskan. Om jag skulle föreslå, att ni ändrade edra planer och blefve min hustru, beginge jag väl ett helgerån?»

Han såg oroligt frågande på det bleka ansiktet framför sig. Ainas läppar rörde sig gång på gång, men det dröjde länge, innan hon svarade. Hvad skulle hon också svara? Frågan hade kommit så hastigt öfver henne, just när hon var full af glada framtidsplaner, som gingo i en helt annan riktning.

»Vet ni, hvad ni begär, doktor?» sade hon slutligen med en högtidlig värdighet, så olik hennes förra ödmjuka sätt mot denne man. »Ni begär, att jag skall lämna det, för hvilket jag har arbetat, så länge jag kan minnas tillbaka, först i tankarne, och sedan i handling. Just i dag har jag nått det mål, för hvilket jag kämpat, och nu skulle jag med ett enda, oryggligt steg träda ut från mina önsknings väg! Det är mycket begärdt, doktor.»

Han såg på henne undrande: var det den ödmjuka, tillbakadragna syster Aina, som talade så.

»Jag tycker om att höra sådana ord, syster Aina,» sade han varmt, »fastän de borde låta hårda i mina öron. Jag begär mycket, men ej så mycket. Ni skall ej lämna det arbetsfält, ni älskar, låt oss arbeta tillsammans, och gif mig litet af den kärlek, som här varit delad på så många! Eller är jag er fullkomligt likgiltig?»

Han tycktes vara tämligen lugn för svarets innebörd, och Aina kunde ej låta bli att le, när hon mötte hans blick.

»Nej, det är just det, som är olyckan,» sade hon med något liknande en suck, »jag har ej velat tro det, jag har krampaktigt fasthållit hoppet, att ingenting skulle kunna draga mig bort från mina önsknings väg, men... hvad förmår man emot kärleken!» — — —

»GUSTAF VASA» PÅ SVENSKA TEATERN.

DET VAR en märkesdag i våra teaterannaler den 17 dennes. Publiken, högtidsstämd, högtidsklädd, strömmade om aftonen till Svenska teatern för att undfå den nya gåfvan, som August Strindberg, vår geniale författare, på sistone skänkt oss. Det var hans skådespel »Gustaf Vasa», ett glänsande brottstycke ur vår malmfullaste historia.

Vi anse hvarken nödigt eller lämpligt att ingå på någon utläggning af dramats innehåll. Stoffet bära vi ju alla hos oss från skolan, läxan, äfventyrshoken. Andan kan icke ges i en tidningsspalts torftiga rader.

Då emellertid stycket redan ligger på boklädsdisken, är det en gifven sak, att enhvar, som hyser eller menar sig hysa litterära intressen, tager del af detsamma, ett så storstiladt svenskt dikterverk ur våra största häfder af vår mest hatade och älskade skald.

Om den sceniska ram, som hr Molanders erfarna regie nu fogat kring dramats växlande bilder, ha vi genom en serie fotografier sökt gifva en föreställning åt den stora del af vår läsekrets, som ej kan komma i tillfälle att personligen åskåda uppförandet. Härom närmare annorstädes i numret.

Hvad utförandet gäller, hade den sällsynta och höga uppgiften tydligen eldat alla medverkandes krafter — de bästa för öfrigt teatern kan uppställa. Hr *Hillberg* i titelrollen gjorde sig ypperligt, och hans spel ägde all den auktoritet — vi äro kanske de tjugonde som begagna ordet, men det ger sig verkligen af sig själf — hvarmed vi nu tacksamast få åtnöja oss, sedan han lämnat sin ungdom hänförd ingifvelse bakom sig. Hr *de Wabls* prins Erik stod äfven godt i plan, och den vanliga nder-tonen af nervös gråtmildhet stämde här ej illa med författarens teckning af detta stycke svensk prins Hamlet. Ännu tvänne namn ur den långa roll-listan böra framhållas, då vi ej kunna gå igenom den i dess helhet: hr *Lindberg* i en vårdad och skicklig, men oinspirerad Olaus Petri, hr *Svennberg* i en glänsande skisserad Göran Persson. För spinnsidan var jämförelsevis litet att göra, men det lilla gjordes med takt. Helt gick stycket erkännansvärdt och gjorde ett betydande intryck.

Bifallet, varmt och omedelbart, växte från akt till akt. När slutstormen brusade efter författaren, framträdde hr *Lindberg* och delgaf, att han ej närvarit. Sig själf som alltid, hade han skytt sin triumf och samma dag lämnat hufvudstaden.

KUNGL. TEATERN gaf i onsdags sin första abonnementsföreställning för innevarande säsong. Programmet upptog V. Stenhammars opera »Tirfing», anford af tonsättaren själf, som i operan vidtagit åtskilliga förkortningar. Bland annat hade bardens sång i tredje akten utlämnats, äfvensom

HYLIN & C^{OS}

FABRIKSAKTIEBOLAG

KONGL. HOFLEVERANTÖR

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HELIOTROPE, SYRÉN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta vid 1897 års utställning med

GULDMEDALJ

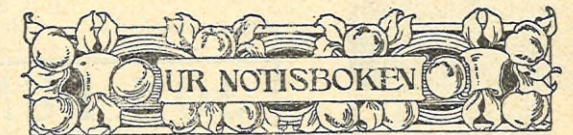
Försäljes i våra öfver

8 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 16

A. T. 64 69.

A. T. 24 97.

samt hos alla finare Parfymhandlande i riket.

KRONPRINSESSAN STEPHANIE GIFTER OM SIG. Det är nu bestämdt, att kronprinsessan Stephanie af Österrike skall komma att gifva sig med den ungerske adelsmannen greve Elemer Lonyay. Dagen för bröllopet är bestämd till den 22 november och bröllopet skall äga rum i London.

HEINRICH HEINES SYSTER fru Charlotte Embden, har den 14 dennes afidit i Hamburg, 99 år gammal.

KARLSKOGA PRAKTISKA SKOLA FÖR KVIN-NOR afslutade den 13 dennes sin 7: de lärokurs med 102 elever, undervisade af 12 lärarinnor och lärare. Den rikhaltiga och smakfulla utställningen af elevarbeten i huslig ekonomi, sömnad, väfnad, slöjd och glansstrykning äfvensom bokföring och svensk uppsatsskrifning vittnade fördelaktigt om skolans arbetsmetoder, och eleverna erhöilo de bästa vitord för flit och uppförande.

Karlskoga praktiska skola för män öppnas den 1 november.

PRISKURANTEN från firman Percy F. Luck & Co Handelsaktiebolag, den främsta på sitt område i hela landet, medföljer dagens nummer af Idun. Detta är anledningen till, att detta nummer saknar sitt vanliga inläggsark, hvaremot vårt föregående nummer i stället hade dubbelt sådant.

Silfver
för bosättning
i största urval, till
billigaste pris hos
K. ANDERSON,
Hofjuvelerare,
1 Jakobstorg 1.

C. E. Lagerström
Stockholm
Frejamagasinet
Sybehörs- och Modeaffär.
Specialitet:
Garneringsartiklar
till klädningar o. kappor.

Professor G. Cederschiöld
har flyttat till
Eugelbrektsgatan 5.
Tel. Österm. 28 26.
(S. T. A. 65353)

Fru Örn's
Atelier
för Damtoiletten,
19 Tunnelg.
Stockholm,
rekommenderas i
benägen åtanke.
Välkänd elegant
snitt till moderata
priser. Fina-
ste rekommenda-
tioner öfver hela
landet. Förfråg-
ningar besvaras
omgående. 2

När det
blir kyligt
smakar en god kopp kaffe bättre än
eljest, synnerligast om Ederet kaffe är
blandadt med Stockholms Kaffe-
Aktiebolags berömda Intubikaffe,
som af de mest framstående profes-
sorer och läkare erkännes att som till-
sats göra kaffet hälsosamt, billigt,
drygt och välsmakande, och skyddar
man sig äfven därigenom mot kaffe-
förgiftning, som uppstår vid bruk af
kaffe enbart. Detta Intubikaffe säl-
jes i hvarje välordnad speceri- och
diversehandel i paketer å 25 och å
10 öre, men bör man akta sig för alla
värdelösa efterapningar, som gå under
namn af äkta, prima eller andra be-
nämningar, hvarför man bör efterse
att å hvarje paket är tryckt firmans
namn, Stockholms Kaffe-Aktie-
bolag, samt dess fabriksmärke med
ordet »Patent», ty endast dessa äro
verkligt äkta och garanterade att in-
nehålla den hälsosammaste och bästa
kaffetillsättning.

Pensionat för bröstsjuka
öppnas den 1 Dec 1899 på egendomen Knapparp, belägen på en af Smålands högsta punkter i vacker skogstrakt 1/2 mil från Solberga station.
God inackordering, fina rum, välgad mat, långa verandor för liggkur i det fria.
Sjuksköterska på platsen. Hemmet besökes och kontrolleras af Doktor Stenberg från Nässjö. Endast ett begränsadt antal gäster emottagas.
Alla förfrågningar besvaras genom Fröken H. Granbom, Tanneforsgatan 5, Lin-köping.

Via postlinien **SASSNITZ—TRELLEBORG**
förmedlas den snabbaste förbindelsen till kontinenten medelst de stora, elegant och bekvämt inredda *Kjullångarne Svea* och *Germania* samt propellerångarne *Rex* och *Imperator*. OBS! Endast en tullbehandling! Vidare genom von Essen & Frick, Malmö, Kontinentkontoret, Trelleborg, och Stockholms Resebureau, Stockholm, genom hvilken se-
nare biljetter för resor öfver hela världen tillhandahållas Svenska rundresobiljetter ut-lämnas genast utan tillägg af provision.

Getå Pensionat.
adr. ÅBY (Östergötland).
Lämpligt för personer, som önska vi-
stas på landet någon tid äfven under höst,
vinter och vår.
Naturskönt läge vid sjö (Bråviken),
skyddadt mot kalla vin-
dar af Kolmårdens skogshöjder.
Nära stad (Norrköping). En timmes
ångbåtsresa eller ungefär
samma tids färd pr åkdon till Åby och
därifrån pr järnväg.
Bekväma åkdon för utfärder.
Enkel, men bekväm möblering.
Goda Sängar. Piano.
Godt bord. Varmbadhus.
Rikstelefon.
Priset för fullständig inackordering är be-
räknadt till omkring 4 kr. pr dag.
Korrespondens under ofvanstående adress.

Högstedt & Co
32 Regeringsgatan 32
— Stockholm —
Specialitet:
**Bordeaux- &
Bourgogne-viner**
Billiga priser.

Läderplastik.
Alla slags verktyg för läderplastik
säljas billigt hos
Per From, Stockholm.
Mästernamnelsgatan 34.
OBS! Saxar och knifvar slipas.

**Medic. Rådgifvare
för Skönhetsvård.**
populär-vetenskaplig lärobok för hö-
jande och erhållande af ansik-
tets och kroppens skönhet af Med.
Dokt. Bergmann, läkare. Pris 1 Mark,
erhålles i hvarje bokhandel eller di-
rekt från Institut für Schönheitspflege
*Heinr. Simons, Berlin, Postdä-
mer Platz 1 a* mot ins. af Mark
1: 20 äfven i firmärken. Prospekt
gratis.

Örebro Kex
Bäst! * Billigast!
Säljes hos herrar Specerl-, Dellkates-
och Kaffehandlande.

Husmodrar Spara
är lösen för hvarje husmoder med en begränsad hushållsplan!
Huru göra en verkligt stor besparing? Jo, använden i Edra hushåll Pellerins Margarin, Göteborg, som är bäst, drygast och billigast!

H. Ohlins SKO AFFÄR,

Malmkillnadsgatan 5,
rekommenderar sig med ett välgjort arbete till humant pris.

H. G. Söderbergs Import-Aktiebolag.

Äkta Marie-Briquetter.

Kontor: Slussplan 63 A.
(Räntmästarehuset)
Allm. Tel. 25 82 & 4 51.
Riks- " 575.

Prenumerera på 'Idun'

ÄRADE DAMER underrättas härmed, att af fru Ingeborg Zethelius nu nyligen utkommit en ny Märkbok med anglosachsiska m. fl. bokstäver, till endast **1 kr. 25 öre**. Som bekant har fru Z. förut vunnit mycket erkännande inom fruntimmersvärlden genom sin monogrambok å 1: 50, »Lilla hjälpreddan i köket» å 1 krona samt »Söndagsmat» å 50 öre.

Med.-Mek. Institutet Zanderska Gymnastiken,
Malmorgsgatan 3.
Allm. Tel. 4022.
Motions- och Sjukgymnastik, Massage, Elektricitet m. m.,
hålles öppet 2 okt.—15 maj:
för herrar kl. 7—10 f. m. och 2—1/2 e. m.,
damer kl. 11 f. m.—1 e. m., samt dessutom för snedbehandling kl. 5—1/2 e. m.
Undertecknad träffas kl. 1/2 8—1/2 10, 11—1, 2—4.
D. r. EMIL ZANDER.

Göteborgs Handelsskola
Göteborgs och Västra Sveriges förnämsta och mest antitade handelsläroverk,
(Grundad 1880)
Erik Dahlbergsgatan 2, hörnet af Parkgatan.
Nya hufvudkurser börja den 17 okt., den 1 och 15 november.
Vid läroanstalten emottagas såväl kvinnliga som manliga elever af hvarje samhällsställning och utan afseende på ålder eller förkunskaper.
Grundlig och fullständig undervisning i dubbla italienska bokhålleriet, räkning, skönskrifning, rundskrift, stenografi, svenska, tyska, engelska och franska språken.
Annena äro valfria.
Skolan är äfven behjälplig, att så vidt möjligt är, anskaffa platser åt sina elever.
Vårterminen börjar den 24 januari 1900.
Bref besvaras per omgående och prospekt kostnadsfritt på begäran.
Göteborg i oktober 1899.
KARL O. LINDBERG,
(S. T. A. 08791) skolans föreståndare.

Nestlé's Barnmjöl.
Bästa näringsmedel för barn.
30-årig framgång.
Säljes på alla apotek. Partiförsäljning Instruktionsapoteket Nordstjernan. Prof gratis från HECTOR & C:o, Skeppsbron 18, Stockholm.
Prisbelönt i Lübeck 1895, Malmö 1896, Stockholm 1897.

Nestlé's Barnmjöl.
Bästa näringsmedel för barn.
30-årig framgång.
Säljes på alla apotek. Partiförsäljning Instruktionsapoteket Nordstjernan. Prof gratis från HECTOR & C:o, Skeppsbron 18, Stockholm.
Prisbelönt i Lübeck 1895, Malmö 1896, Stockholm 1897.

Sidentyger

till fabrikspriser franko och tullfritt

Kappmagasinet IDUNA,

Kungsträdgårdsgatan 12 (Holmbloms f. d. lokal),
rekommenderar sitt nu fullständigt inkomna stora lager af
Pariser-, Berliner- och Londoner-Modeller
från enklare till mest eleganta.
OBS.! Skräddare-Koftor och Kostymer.

Tillkännagifves

att från och med denna månads ingång användes vid INSTRUKTIONS-APOTEKET NORDSTJERNANS Mineralvattenfabrik för tillverkning af läskedrycker, såsom Apolaris, Vichy-, Soda- och Seltersvatten m. fl. utslutande s. k. diamanthorrvatten, ett absolut rent och bakteriefritt vatten och följaktligen vida öfverlägset tillverkning medelst vattenledningsvatten.
För beredning af mineralvatten användes fortfarande endast destilleradt vatten.
Vördsammast

Instruktions-Apoteket Nordstjernans Mineralvattenfabrik,
H. K. H. Kronprinsens hofleverantör,
Riks-Telefon 39 18. 120 Birger Jarlsgatan. Allm. Telefon 116 79

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.

Stenkol, Cokes,
1:a maskinkrossad **Anthracit,**
bästa bränsle för illuminationskaminer och värmeneccessärer.
Carré-Briketter
för kokspisar, kakelugnar, strykugnar m. m.

Allm. tel. 22 88. Kontor: 22 Skeppsbron 22. Rikstelefon 427.
Allm. tel. 60 19. Försäljning: 5 Strandvägen 5. Rikstelefon 22 20
Allm. tel. 61 98. Filial: 1 Parmmåtaregatan 1. Rikstelefon 20 12.

Köp Helsingborgs Galoscher,

billigare, men i alla afseenden fullt jämförliga med ryska.
(S. T. A. H. 4529)

Allm. 8 68. Riks- 1 79.
47 36.

Olaus Olssons Kolimport-A.-B.

Stockholm.
1:ma ANTHRACIT.
Hushållskol. Cokes. Marie-Briketter.

Bolinders Gaskök

ekonomiska — hållbara — billiga.

Köp alltid radiatorsmör!

Lars Monténs Neutrala Kärntvål till ylletvätt och Oleintvål till linnetvätt användes lämpligast sålunda:

1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 å 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 å 38 grader.
Finns hos de flesta specierhandlare samt i mina butiker.
Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Gulämedalj i Stockholm 1897.
N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 S:t Paulsgatan.

Gustaf Piehls Bryggeri-A.-B.

Stockholm 66 Götgatan 66 Stockholm
rekommenderar sina tillverkningar af:
Lager-Öl, Lagerdricka
Pilsner-Öl, Iskällare-Dricka
samt såsom specialitet:
Pilsner-Dricka
Allm. telef. 36 56. Rikstel. 18.

i svart, hvitt och kulört, till bal-, sällskaps- och promenadtoaletter i största urval. Sändas direkt till privatpersoner meter- och styckevis från 50 öre till 20 kr. pr meter.

E. Spinner & Cie,

(föret J. Zürers Sidenfabrik), Zürich, Schweiz.
Zürichs äldsta Siden-etablissement, grundl. 1825.
Rekvirera profiler!

Sydsvenska

Kredit-Aktie-Bolaget,

Stockholm, Fredsgatan 24.
(Fonder kr. 4,215,000)
Deposition ..... 5 %
Kapitalräkning ..... 5 %
Sparkasseräkning ..... 5 %
Upp- & Afskrifning ..... 3 %

Aktiebolaget Stockholms Diskontobank

Hufvudkontor:
1 Regeringsgatan 1
Afdelningskontor: HÖTORGET 8.

FÖRVARINGSFACK

uthyras af
AKTIEBOLAGET STOCKHOLMS HANDELSBANK
8 Arsenalsgatan 8.

Bankaktiebolaget
Stockholm—Öfre Norrland,
Drottninggatan 6.

Hushållräkning 5 %.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

Aktiebolaget Sundsvalls Handelsbank,

Gustaf Adolfs Torg n:r 14,
godtgör å sparkasseräkning ..... 5 %.
Å hvarje bok kan lyftas intill kr. 1,000 i månaden utan särskild uppsägning.

A.-B. Gardin-Magasinet
Firma-Märke.
Allm. tel. 79 83 Rikstel. 50 69
Specialaffär i GARDINER och afpassade MATTOR.
Sturegatan 2

Intet är värdelöst,

allt gammalt klädesylle såväl som stickylle emottages till omväfnad till Tyger, Filtar, Schalar, Konstväfnader s. s. Gardiner, Portiärer, Dukar m. m. allt i nya mönster för hosten. — Färgeri & Kemisk tvätt.
Norrköpings Ullspinneri,
7 Slöjdgatan 7
14 Holländaregatan 14,
A. T. 7096. Stockholm.

EN SKICKLIG KOKERSKA, en duktig husjungfru samt en barnjungfru få platser hos Apotekare Abraham Larsson, Örebro. (789)

EN ANSPRÅKSLÖS, barnkär och undervisningsvan lärarinna önskas den 1 november i ett enkelt hem på landet, skicklig att undervisa 3 barn (det äldsta 10 år) i vanliga skolämnen, språk, musik och handarbeten. Den sökande bör kunna tala franska samt hafva ett godt och glad sätt. Undervisningen afser inträde i elementarläroverk. Svar med uppgift på löneanspråk, jämte fotografi, insändes till »Officer», Kisa. (788)

STADGAD, MEDELÅLDERS JUNGFRU, som trives ensam, får plats uti 3 personers hushåll den 24 oktober eller 1 november. God lön kan påräknas, om den sökande kan laga god mat, är fullt redbar samt villig att sköta sina sysslor ordentligt. Underrättelse Kommandögatan 34 hos portvakten mellan kl 12—5. (798)

I TJANSTEMANNAFAMILJ på landet I kan nu genast en bildad, stark flicka om 20 å 30 år få plats för att bitr. vid vården af en äldre sjuk herre, dels och vara frun behjälplig med inomhus förefall, göromål. Svar med rekom. och porträtt torde sändas till »T.», Bjurfors, Avesta. (796)

ANSPRÅKSLÖS FLICKA, kunnig i matlagning och van att sköta små barn önskas till den 24 okt. på större egendom i Östergötland. Svar med betyg, fotografi och löneanspråk sändes till »Fru N. B.», Bankeberg. (765)

BARNSKÖTERSKA, frisk, pålitlig och van att sköta små barn önskas till den 24 okt. på större egendom i Östergötland. Svar med betyg, fotografi och löneanspråk sändes till »Fru N. B.», Bankeberg. (765)

UNG, FÖRLOFVAD FLICKA, enkel och allvarlig, önskar plats i ett godt och vänligt hem att gå husmodern tillhanda vid inom huset förekommande göromål. Inga löneanspråk. Svar till »A. F.», p. r. Karlskoga. (787)

EN DUGLIG, bättre flicka söker plats. Kan matl., bak, söm, väfn. m. m. Ordentlig, sparsam, godt lynne. Svar till »Flit», Iduns exp. f. v. b. (791)

EN VILLIG, anspråkslös flicka, kunnig i sömnad, önskar mot fritt vivre plats i en bättre familj att gå frun tillhanda i inomhus förekommande göromål. Svar till »H. S.», Bergkvara p. r. (790)

UNG, BÄTTRE FLICKA önskar nu i höst plats i Göteborg eller dess närhet att gå frun tillhanda. Har genomgått Handarbet. Vänner samt äger någon vana uti matlagning. Önskar anses som familjemedlem. Svar med angifvande af referenser emotes tacksamt under adr. »A. S.», Söderhamn p. r. (794)

EN UNG FLICKA önskar plats i familj att vara frun behjälplig. Är kunnig i klädsöm m. m. På lön fästes till en början ef afseende, men där emot på ett vänligt bemötande. Svar till denna tidnings kontor märkt »I. B. 23». (788)

EN UNG, bättre flicka önskar plats som sällskap och hjälp i verkligt god och aktad familj på landet. Helst i Norrland. Svar torde sändas till »Genast», poste restante Gefle. (788)

UNG FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar plats som sällskap och lektris. Är villig att biträda med skrifvgöromål. Svar till »Lektris», Sölvesborg p. r. (788)

TILL INACKORDERING i godt hem i Vasastaden mottages en väl uppfostrad flicka i skolåldern. Svar till »50 kronor», adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm. (G. 90454)

NORRA INACK-BYRÅN, Mäster Samuelsg. 62, Stockholm, förm. inack., ansk. lärarinnor, värdinnor, sällskapsd., affärs- och hushållsbitr., barnfröknar. (792)

FÖR ETT BÄTTRE FRUNTIMMER finnes god inackordering i stilla ordentligt hem, invid kyrka och poststation, i hälsosam naturskönt trakt nära badort. Upplysningar lämnas af fru Svedelius, Bergsg. 22, 3 tr., eller af L. Ekström, adr. Hagaryd.

INACKORDERINGAR mottagas i Viksta prästgård med sundt läge och goda kommunikationer. Närmare under adress Kyrkoherdebostället Viksta (Upsala län). (797)

I BILDADT HEM i Stockh. erbjudes god inackord. åt ett bättre fruntimmer eller flicka i skolåldern. Svar till »Fru D.», Iduns exp. (800)